

Լէվլեմ Ներբա, «Արեւելի պետական անձին», յիշեալ յօգուածէն քաղուած մը տալէ յետոյ, որ մեծ ճշդութեամբ կը նկարադրէ Հայոց դիրքն ու հանգամանքները, Թուրքիոյ գաւառական վարչութեան դէմ ունեցած գանգաւաններն ու պաշտօնակիցներն և որ մի առ մի կը հերքէ բոլոր այն առարկութիւնները՝ որք եղած են Հայակական ինքնորինութեան մը դէմ, — մայրաքաղաքին Անգլիտիան լրագիրն, այլ քաղուածը տալէ յետոյ, իւր կողմէյով կու տայ անոր պարտականութեան և Հայաստանի դաւաճաւոյ, ելլելու ինքնօրինութիւն, ու իմ անպակաս

Լիւսի Շապուրօֆ	7
Սօֆի Գ. Ասլանեան	10
Տիւրուհի Աւիշան	5
Մնամբ. յորդանոք Ի դիմաց Սովետաց Կեդր. Մեծ ժողով Աստեղադար Պ. Թ. Շաշեան	

ԿԱՆԱՆՑ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հետեւեալ կարելոր և իմաստաւ
լից յօդուածն աղնուուհի Հայ տիկին
մը գրած լինելով, գոհութեամբ կը
փութամք հրատարակել:

Գրե՛ծ լնդդիւր մը կը յուզուի այսօր,
ազգային յառաջադիմութեան խնձ
դիրը : Երբ քաղաքակրթեալ բոլոր
ազգերը դէպ 'ի յառաջադիմութիւն
կը նկատեն , երբ ժողովուրդները
լուրեսնց ընկերական վիճակին բայեւ
լաւութեանը 'ի աշխատին , ինչո՞ւ հա-
մար միայն չ'ի մասնակցիլ այն ընդհա-
նոր չարժման :

Այսօր կը տեսնեմք իրօք որ Հայ
յերը նախանձախնդիր են այն իրա-
ւանց որ Օսմանեան բարձր Տէրու-
թիւնը առատապէս շնորհած է ի-
րենց • կը տեսնեմք ընկերութեանց
կազմութիւնը գլոսամբն տարածելու
համար • կը տեսնեմք տիկնանց ա-
նկիցութիւնը այս ընդհանուր ձրիու-
ման • կը տեսնեմք նորեւ մեծ և անձ-
նուէն Պատրիարք մը որ Ալզին գը-
յուխը անցած դէպ յայդ նպատակը
կ'առաջնորդէ անոր • Յուսարից են
արդարեւ այդ ճիգերը և ձեռնար-
կու թիւննրը • Ստիպն յառաջագի-
մութիւնը տեսողական է երբ հա-
տատ հիմանց վրայ կայացած է • այ-
ոինքն հաստատ սկզբանց • որոնց վը-
րայ կարենայ հիմնուիլ ընկերութեան
շէնքը • Ազգէն մը յառաջագիմու-
թեան նպատարող զլիւսուր պարտաւ-
ներն են ուսմունք և քաղաքական կըը-
թութիւն •

Ուսումնաւորը այն ջանն է որ մշտաւ
ւորական կուրսով իւնը կը փարտաւէ,
որով մարդս կ'ենդանիէն կը տարբե-
լի, որով կ'ախի խորհիլ, իւր իրա-
ւունքը ճանչնալ, անոր դորձագրու-
թեան հետեւիլ, զանազան իրաց
պատճառը քննել, որով 'ի բարձու-
նքս կը թռչի երկնային գունտերը
հետադարձելու, և հետամուտը լլայլու
այն օրինաց որդիմով կ'առաջնոր-
դուին, որով 'ի մի բան՝ մարդս իւր
կարողութեան վերահասու կը լլայ և
կ'ենդանալով մասամբ իւրից այն ընդ-
հանուր ներդաշնակութեան որ զայ-
նաբէ կը կառավարէ : Ուսումնայ առա-
ջագիւմով թեան գերադայն պայաններ
ուսմանն քննէ, և զայն տարածելու
միջոց՝ դպրոցը :

Ստակայն ժողովուրդը մը ոչ երբեք
կընայ մեծ հանդիմանալ ցորպախ խը
բարոյական կեանքը զգալընթաց չէ
ուստ մնականին : 'ի հաստատութիւն
այլ խօսքերու ա լառալ կը բերեմ վա
ցեմի Յուստատանը , վաղեմի Հոռոմը
որանք քայլադրայեցան ոչ ի նուագու
թեանն ուսմանը , այլ ի թիւր թիւնե
բարոյական մեծ յատկութեանց : Այլ
դի ժամանակին մէջ ալ Գաղղիան տը
լաւը օրինակ մը ներկայացուց մեզ
ժողովրդեան մը, որ երբ կ'սկսի մեր
կանալ լառաքնութեանէ և 'ի կորոյնդ
սկզբանց և քանադութեան, կորընա
նան վճին մէջ կը վիժի Գաղղէ նորա
ունկումը Վճապական ըլլար , եթէ
անցեալը օրբառն խանդէն արիւտ թիւ
նը և անձնութեան թիւնը լինըն տը
թըննայով մահմէն 'ի կեանա չի վերա
դարձնելն գնա :

Որո՞ւ արդեօք կը պատկանի լաւ
բայական մաքըը պատրաստելը։ Ինչ
ու իրական պայաօճը եթէ ոչ կանանց։
Դիժէ այդ չէ՞ իւրեանց բարձր կու
շուսի։ Դիժէ նախատեսճմանուած չե՞ն

անոր դորձ աղբուծեան համար : Երբ մարդը կը ծնանի , մայրը կ'սխի հրա կել նորա օրբանին վրայ , ջերմացնել այն գոգաթիկ էակը մայրենի սիրովը , առաջնորդել գոգոլոյուն քայլերուն , ձևացնել միայնը և զգացումները : մայրը կուտայ վերջապէս նման այն սկզբունքները , որոնք կենացը վրայ պիտի ներդրորեն : Ո՞վ լաւագոյն քան զմա գիտէ ձայնի գեղեցիկ ներդրաշնակութեամբ սպրդել մատաղ գոգոյն օրտին մէջ . ո՞վ յարմարաւ գոյնէ ձևակերպածը այն վայելուկ կենդանի զանգուածը , որ պիտի կըլնէ զգրւած իւր ճարտարութեան և սիրոյ աստիճանին : Թերեւս Հոսիմ իւր Գրականները չունենար եթէ մեծոգի Կուռնելիան նոցա մայրը չըլար : Թերեւս Լամարթինի զընտրը այնչափ աղու և ներդաշնակ չհնէր , եթէ նորա թիւերը լարած չըլային մատունք մօր մը : Ար սիրտ ունէր ճշեշտակի , թերեւս Պայրենի մենչիւնը այնչափ ահաւոր և գոռուող չըլար , եթէ այն աստիճանի խառնախառ մայր մը չունենար : Անուրանալի է կանանց ունեցած ազդեցութիւնը արանց վրայ՝ քանի որ նոցա կենաց առաւել կամ նուազ ազդեցութեամբ կը մասնակցին Որչափ ուրեմն հարկ է բարուրել կանանց դատախարակութիւնը , այն յորդ ազդիւրը՝ ոսկից մարդկութեան արդաւան պիտի հոսէ : Դրժմազդ արար յայտ նոցա առած կըրթութիւնը չճանաչողութեամբ կըրտնայ պաշտօնին բարձրութեան :

Եւրոպական բարձրագոյշ կը դասուի զատիկ կանանց ընդունած կրթութեան գէշ մասնաց դատապարտած անտարբեւ ձեւերէն ի բաց տուելու սահմանելու մաս մը կանանց Եւրոպայի զոմանազան կէտերուն մէջ, Եւրոպական զատախարակութիւնը առանց որոշ սկզբունց և հարեանցի դիտութեամբ միայն կը պատրաստէ կինը ընկերութեանց մէջ փայլելու փոխանակ ընտիր մայրեր, յարգարեւել : Այդ անհիմն կրթութեան կընդերանան կրօնական աւելորդապաշտութիւններ, որոնք կը սահմանափակեն և անկարող կընեն զինքն և կը իյցն տպաւորաւոր և գեղեցիկ ձեւեր ստեղծեն, մանաւանդ թէ նա յոսիգէտ գործիք կըլլայ նենդաւոր խորհրդոյ գործադրութեան որով կաշխատեն աղատութիւնը կաշխանդել արգելքներ յարուցանելով լուսաւորութեան ծաւալմանը : Այսու եւանտակա կինը կը ծիայ այս երկու կրօնական և աշխարհային աղաքացութեանց մէջ, որոնց առաջինը կը մուրաքցին զինքը խաւարամած սահմանաց մէջ շինչոյանելով ի նմա ամենապի խանդ դիպել մեծագործութիւն և աղատութիւն, զորս կը բռնական վեմ աղւոյն ճշմարիտ դիտութիւնը կրնար ներշնչել նմա : Իսկ երկրորդը կը զարթոյցանէ ի նմա թեթեւակ ճաշակներ ի վնաս բարոյական, յատկութեանց, և այսպէս կինը կը հանդիսանայ իբրեւ անորոք և անկերպարան էակ մը՝ առաւել ի վնաս փնթ թէ յօգուտ ընկերութեան : Բնեւ մասամբ կանանց թեթեւութիւնները իւրեանց առած կըրթութեան և մասամբ մարդկային ճնշողական օրինաց արգելքն են : Այն օրէնքները նոցա վրայ բռնանալով ընկերութեան հաստատալիչ աւտութիւնը կը տապալեն : Բնութիւնը ընկերութեան ներդաշնակութիւնը հաստատած է երկու սեռին բարոյական և մտաւորական հաստատը զարդացմանը վրայ, այս երկու բարոյական զօրութիւնները միանալով զիրար կ'ամբողջանեն, միմեկեւորաւորած կենալով զիրար կոչնչանեն :

Երբ կանայք հիմնադր դասախոսական թեամբ կանգնին իրեն որևէ ընկերական շնչին՝ վախճանակ նորալի դարձը ըլլալու, երբ հաստատուն ուսումնալ իւրեանց միտքերը կաղդարեն, երբ թօթափեն այն նախադասարանները որ անցեալ սերունդները թողուցած են իրեն ժառանգութիւն, երբ ի բաց նեաեն այն սերիները որո կ'ազարտեն իւրեանց խելքը, յայտնալ լաւագոյն նախալըն թախան գաղտոյը մայրենի թիւեանն է, և հարաշարագոյն վարժապետը մայր :

Բնութիւնը մօր մը խնամայ յանձնած է զմանուկը որպէս զի նորա սիրոյն անհատմանութեան մէջ զանայ խանդաղատանայ և անձնուիրութեան գանձերը : Միթէ օտարախաշը կրնա՞յ ունենալ մայրենի զգացում մը այն մանուկին նկատմամբ որ իւր խնամայը յանձնուած է, միթէ նորա օտարութեան, խառնադիրմութեան և ապագային կրնա՞յ նախանձախնդիր ըլլալ իրեն զմայր : Անհրա՞նքն է անշուշտ քանի որ մայր բառը յինքն կը պարունակէ անհուն և անհատման սիրոյ զազախաբը, երբ մայրերը անկործնուաց, օտար լընամոց կը յանձնեն իւրեանց զաւանադէպ դաստիարակութեանը կրթելու սըրբազան պաշտօնը, որչափ մեղադատարն նսրա, որչափ բնութեան օրինաց գէժ կ'անառատեն :

Երբեք անպատիժ չի մնար այն
յունդ-ուզն որ բնութեան օրէնքը
ստանալիս կընէ . վասն զի այնպիսի
նեղդ-աշնակութեամբ կցօրդ-ուած են
կրթութ. բնութեան զլիմաները որ ան-
հրապարհ է նոյապէս միմեկի տարածելու ա-
ռանց միաներուն քայքայումը պատ-
ճառելու ։ Ուստի մայրենի անհնգու-
թիւնը որդիական անտարբերութեամբ
կը վերաբնութի . ծառ առաջնոր-
դութիւնը տխուր արդեանց ծնունդ-
կուտայ . չար պատճառ մը չար հե-
տեանք կ'ունենայ ։

Սակայն մայրենի նախախրթական
դպրոցին յաճորդեալու են վարժարան-
ներ, ուր երկտասարդ-ուհիք ստանան
բարձրագոյն ուսմանը ըստ կարողու-
թեանց իւրեանց և կամ ըստ պիտո-
ւոյն նոցա ընկերակալան վիճակին։ Ուս-
ման տարրերը բաց ըլլալու և կա-
նանց առջև առանց նոցա մտադրա-
կան բերմանց սահման դնելու։ Ծոռ-
է այն կարծիքը ուսկից կը հետեցը-
նեն թէ բարձրագոյն ուսմամբ կազ-
դուրեալ միտք մը անկարող է ըս-
ամանօրին և լաւ մայր ըլլալու, ուսու-
մը յետնադոյն է ուրեմն քան զտղթ-
տութիւն Ստոււած՝ որտեմնայն ինչ՝
կոմպոտու թիւանք կարգադրու է տի-
եղեւորաց մէջ՝ յիշատակ է ուրեմն կա-
նանց մտան ստարգեւելով նոցա բա-
նականութիւն և մտաւօրական կա-
րողութիւն։ Ամենայն իր նպատակի
մը համար ստեղծուած է․ ամեն լա-
ւոյական պատճառ արքելինք մ՝ու-
նենք իտու համար է․ քանի որ դարձ-
ած ութիւսմը և մշակութեամբ տաննայն
ինչ կը բերմաւորի, հետեւցնելու է
ուրեմն թէ կանայք հաղաւտութիւն
մ՝են այդ ընդհանուր դրութեան։

ሆኑ ግን ለጥራት ምርመራ

ՄԿԲՏԻՉ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

ԱՆՏԻՊ ՄԷԿ ՏԱՊԱՆԱԳԻՐԸ

Հետևեալ տողերը զբաժ է ՄԿԸԸ
տիչ Պէշիք՝ ըմբռնեան, աշխիւ սիրելի
բանաստեղծն, ի վերայ գերեզմանի
Հանդման Զ. Բառնաբաբայ, որ էր
ի վարդապետութեան միակերպեանց վիշ-
էննայի և վարձանեցաւ տարածում
ի Պոլսի Այս տարածաշրջան, որ ա-
ռաջին անգամ տարածուած եմք ի
դր կրնձայալի իւր պարզ և միան-

գամայն գոյարիկ հիւսուածովն խորժ
տալաօրով թիւն մը կընէ ընթերցու
ղին մտաղ վրայ: Պէշիքիսչեան հաւ
ասարտադէս ճարտար էր իւր ընա
րին զանազան թերեւր թրթռայեա
լու արուեստին մէջ, չէնք կրնար ա
ւաղել ըստ Իստանիւնի իւր կորուսանն

Ընդ. անձուկ վիճաւս տըխտը մտա-
հարձան -
Հանդէի Բաւաւարաւ ծնունդ. Հանըմ-
եան -
Թերեւտն ե. չորս հասակին իւր տմ,
Եղիկեալ լի արդեամբք հատաւ տաւ -

Աւաթուր դաշխարհ և յերկրէ պան-

Դու խոտ ,
 Զանձըն ձօնի ետ երկնից , յաւերժ ու խառ
 Դիմեաց ի վիճնա ի քաղաքամայր ,
 Բնկալաւ ի գիրի ըննա Մըխիթար .

Իսրաէլի մեծին տոտէն կուտանդեան
Քաղաք .

Տրվելից անհուն թիւան վառ ի սուրբ
վառիւք :

Ս. Լուսինյանի գանձարի ըզհողին կուսան
ի ծայ անմահին յոր արգարքն յուս

Զնդ. ծով կենցաղոյս բարեօք ակաղ-

Նաւեալ աստ եհաս փոթորկաւ մաւ

Բերկրեացի Ի ճեմ յամենեղաց կայանի

խումբ :

Կ. Պրլիս ԿՅՕԷ՝ օղլու. խան Ղալաթիա
14/26 մարտ 1880

• • • Խմբադրապետ Էֆէնտի .

Գահիրէի ազգայիններէն Շէրտաճեան Մեծ. Կարապետ ի ֆէնտիի ձեռամբ ՚ի նպատակ Երարատեան ընկերութեան զերէջերէն հաւաքեալ նուէրներու և նուիրատուաց ցուցակը Զեզ զրիկելով, կը խնդրուիք որ համիք Զեր պատուական թերթի միջոցաւ հրատարակել զայն, և հրապարակաւ յայտնել մեր շնորհակալիքը Շէրտաճեան ի ֆէնտիի ազգատիրակտն ջուրի և ամեն անոց որք աջակից կը զըսուին ինչ նմա :

ՅՈՒՅԱԿ ՆՈՒՒՐԱՏՈՒ ԱՅ

Վ. Կոմ. Կոնստանտին	120
Մ. Գարրիէլ էֆ. Չալեան	15
Յ. Գ. » Պալլըճեան	10
Կ. Պ. » Շէրիտճեան	15 25
Պետրոս » Ճիօրճեանի	10
Սարգիս » Պիւլսիւլեան	2
Յարութիւն Պօղոս Մաճարեան և Կարաբէ էֆէնտիբ	4
Պօղոս էֆ. Ալլըբեան	25 25
Մ. Արտիէն Պիւլապուս	10
Շաքիր Պէյ	1
Պօղոս էֆ. Կարապետեան, Տիկին Վ. Պ. Կարապետեան և Արտաշէս Պ. Կարապետեան	157 25
Տիկին Կ. Զեհով պէյ	20
Համարաճու էֆ. Միհրիշեան	10
Բարապաշտ Խիկին մը	5
Ալլէպիէ մը	10 80
Մարտիկ էֆ. Բէրէստճեան	5
Եւստէֆ » Շիտաբ	5
Զանախիրի » Հէլէն	10
Սիւլէյման պէյ Նէճաթի	10
Պարապետ էֆ. Լազեան	10 25
Գառնիկ էֆ. Կ. Գալիթեան և Ն.	
Կ. Գալիթեան	10
Թարոս էֆ. Թաշատուրեան	10
Կ. Յ. Պալեան	2
Բարթիկ Նաճապետեան	10
Ոմն	4 50
Աստուր էֆ. Պ. Շէրիտճեան	2

Ընդունեցէք, Խմբադրասպետ Էֆէն-
տի, մեր յարգանքները :

Ի Դիմաց Արարատեան ընկերութեան
Գործադիր ժողովոյ

Ատէնադպիր Ատէնապետ
Արվիտար Արվիտարեան Ք. Լյիկիւղէլեան

1. 1. The first part of the paper is a review of the literature on the topic of the paper.
 2. 2. The second part of the paper is a description of the methodology used in the study.
 3. 3. The third part of the paper is a presentation of the results of the study.
 4. 4. The fourth part of the paper is a discussion of the results of the study.
 5. 5. The fifth part of the paper is a conclusion.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԱՆՆՈՐԺ ԽԱՆ